СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XL. Ч. 26. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 2 лютого 1932. VOL. XL. No. 26. Jersey City, N. J., Tuesday, February 2, 1932. THREE CENTS.

ЗАІНТЕРЕСУВАННЯ РЕФОРМОЮ У. Н. СОЮЗА І ЗЛУКОЮ ВІДДІЛІВ ЗРОСТАЄ

БРУКЛИН (Ню Йорк). — Збори представників місцевих відділів У. Н. Союза, які відбулися 30 січня, виявили наглядно, що члени У. Н. Союза вважають справу реформи Союза й злуки відділів справами першої ваги, та розуміють, що від їх розвязки залежить дальша судьба організації.

Збори відкрив головний радний, С. Заблоцький, вказуючи на ціль нарад. Головою зборів вибрано гром. С. Заблоцького, а секретарями М. Багляя і Д. Сенюту.

Прибули урядники і члени з таких відділів У. Н. Союза: 22, 200, 203, 291, 293, 310 і 225.

Перший реферував головний рекордовий секретар, Іван Каштанюк, представивши в довшій беседі всі ті причини, які заставили головну екзекутиву виступити зі справою реформи У. Н. Союза і злуки відділів. Саме теперішнє безробіття і нещастя, говорив референт, та те, що У. Н. Союз у теперішнім виді не годен дати своїм членам такої помочі, яку хотів би дати, змушує нас подумати про реформу Союза. І саме в теперішнім нещастю самі члени зрозуміють найскорше дійсну потребу реформи.

Редактор, д-р Л. Мишуга, зясував ролю „Свободи" в національнім і культурнім розвою американських Українців, а зосібна її труди, вложені в розбудову У. Н. Союза, себто цеї організації, до якої заснування „Свобода" взивала нашу іміґрацію ще тому 40 літ. А далі вказав на ті шляхи, якими думає ступати „Свобода", щоби змодернізувати організацію У. Н. Союза й наше життя в Америці.

До запитів і дискусії зголосилося більше число присутних. Відповіди, дані головним рекордовим секретарем І. Каштанюком і редактором д-р Мишугою вияснили цілий ряд питань щодо маєткового стану організації, її сили та цеї певности, що по реформі й злуці У. Н. Союз, певний своєї світлої будучини, доведе до нового відродження нашої іміґрації, притягнувши до себе й народної роботи тут роджену молодь. Реформа й злука придавлять також ті елементи, яким червона Москва дорожча від свого народа й своєї рідної організації, і які, з причини розбиття на малі відділи, мають змогу шкодити нашій організації й плямити ті ідеали, які положено в основу У. Н. Союза.

Наради закінчилися тим, що присутні урядники мають з них здати звіт членам по відділах, а потім президія, котра переводила наради, має скликати ще одні збори, на яких урядники мають здати звіт з того, що члени рішили в справі злуки і реформи.

САМ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД ВИРІШИТЬ СВОЮ СПРАВУ, КАЖЕ АНГЛІЙСЬКИЙ ГІСТЬ, МІСТЕР РЕНІ СМИТ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Можна й треба вести пропаганду в українській справі через Лігу Націй і інші міжнародні організації — говорив Рені Смит, — але тільки постава й сила українського народу заважать на муйбутнім української державности.

Перший прилюдний виклад бувшого парляментарного британського посла, Рені Смита, відбувся в Филаделфії в неділю, 31 січня б. р., в галі Українсько-американських Горожан на Френклин улиці в битком набитій галі.

Перед викладом відспівано американський і український гимн, а по викладі відспівав наш співак Павловський ряд українських пісень. Співав також Український Хор.

Шановного Гостя привитав д-р В. Ґалан від імени Злучених Американсько-українських Організацій міста Филаделфії, вказуючи на вагу затіснення англійсько-українських взаємин.

Вечером привитано Шановного Гостя вечерою яку влаштовано в готелі Роял на Брод стріт. На неї прибуло велике число филаделфійських громадян, відомих з народної праці. Гостя привитав д-р Ґалан; тостместром був гром. М. Дармограй.

Вечера викликала дуже милий настрій. Привіт від У. Н. Союза і „Свободи" зложив д-р Л. Мишуга, підкреслюючи заразом робітничий характер організації й ґазети та вказуючи на міжнардне значіння української справи.

Забирали голос старші і молодше, тут роджене покоління. Говорив архиепископ І. Теодорович, а далі пані Рутецька, панна Скубівна та громадяни Т. Грицей і Т. Свистун. Промови виголошувано англійською мовою й підчеркувано, що український нарід не перестане боротися за свою незалежність, поки не здобуде своєї держави.

Вечір закінчив Шановний Гість промовою, в якій підчеркнув велику радість, котру він пережив, будучи в українськім осередку, в якім міг почути від Українців те, як вони відчувають свою національну кривду та як думають визволитися з неволі. А потім перевів паралелю між українською боротьбою за волю і довголітніми змаганнями Партії Праці в Анлії — довести до здійснення ідеалів соціяльної й політичної свободи.

POLAND ATTEMPTS TO REPLY UKRAINIAN PROTESTS.

The League of Nations has recently published under the title of "Protection of Minorities in Poland" (Official No. C 741—1931—1.) the petitions concerning the UKRAINAN Minority under Poland, together with the Polish Government's replies. The Polish Government has, at last, ceased denying the "pacification" of 1930, and is now trying desparately to justify its brutal campaign against the UKRAINIAN Minority in Poland, which reached its height in the fall of 1930, and continues, in a milder form, until to-day.

We do not believe that the League of Nations can be satisfied with Poland's answers to the charges brought against her. The Polish Government has compiled a very detailed list of 184 so-called acts of sabotage, which they claim heve been committed by UKRAINIANS against the Polish State, and for which the entire UKRAINIAN population, under Poland, has been punished. This list of 184 cases is seven less than Poland submitted to the League of Nations on January 20th last. Of the 184 cases cited in detail as to time and place, 101 read as follows:

"A haystack was set on fire at such and such a village," or "An attempt was made to burn two haystacks," or "An attempt was made to set fire to two stacks of clover." In some of the cases cited it also adds, "A suspected person was arrested." There are no definite cases cited, many arrests and no convictions. In a country where the entire non-Polish population is watched day and night; where entire police force and army are at the command of the government; where the entire governmental machinery functions at all times to harrass, arrest and convict, by fair means or foul, any and all UKRAINIANS, on any charges whatsoever, this answer is indeed a confession of the weakness of their case.

Can Poland justify her brutal attack on the whole UKRAINIAN population by the 184 feeble cases which she cites in her official answer to the League of Nations and by which she hopes to justify her actions to date? If the entire 184 so-called acts of sabotage were genuine, if they had been proven, if the culprists had been arrested and convicted and punished, would Poland even then be justified in the "pacification" of 1930? The facts of this "pacification" as outlined in most of the UKRAINIAN petitions, have been proven beyond the faintest shadow of a doubt. Proven, not by UKRAINIANS, but by British, American and Canadian citizens, who saw this campaign of frightfulness with their own eyes and who had no interest whatsoever in either UKRAINIAN or Polish politics.

In her further reply to the League of Nations, Poland lays great stress on a "terrible military revolutionary organization" among the UKRAINIANS. According to the Polish reply, this is a deadly menace to the Polish State. Anyone ever having been to Poland, especially in the UKRAINIAN section, knows how ridiculous this statement is, and knows that this organization is of no consequence whatsoever. It has been renounced by the UKRAINIAN parliamentary representation, the clergy, the press, the cultural, educational and economic organisations. The only importance given this organisation is by Poland herself, and apparently for her own convenience. This, too, in spite of the fact that she states in her answer to the League that the members are school boys from 14 to 15 years of age, whose potential leaders are living in safety abroad. Their chief revolutionary activities seem to have been burning haystacks. Can Poland truthfully state, and prove, that this "terrible revolutionary organization," that they would have us believe they are so afraid of, has ever committed any real acts of real revolutionist? No, they cannot, and by giving this handful of school boys the name of revolutionist, must make the real revolutionary leaders of the past, who gave their lives for their causes, turn over in their graves.

The Polish Government instead of answering the material contained in the various petitions, (and we freely admit it is difficult for them to do so), tries to discredit the petitioners. What importance is it to the League of Nations whether or not certain factions among the UKRAINIANS have had some political disagreement with the writer of one of the accepted petitions?, or if another petitioner is or is not "a paid agent of a UKRAINIAN Political Organization". The League of Nations should only be concerned with the truth of the statements as contained in the various petitions.

The petition sent to the League of Nations and signed by over sixty members of the British House of Commons is taken more seriously and yet Poland dismisses that petition also with an expression of regret that the signers, who evidently acted in good faith, could have sent such a petition, since they were so horribly misinformed. After reading their petition, and being somewhat familiar with conditions in Poland, we consider them unusually well-informed on the subject. However, it is Poland who is on trial before the League of Nations, and the World, charged with needless brutality in her treatment of her minorities covering these same minorities, and not the signers of the UKRAINIAN petitions.

Poland also states very emphatically that at no time during the "pacification" were any innocent people punished. If this statement is true, we would ask the Polish Government why the Polish Ambassador at Washington handed the Secretary of State, Henry L. Stimson, a cheque for $4,000, with his apologies, to be given to the Governor of Michigan for Mr. J. Fedoryszyn of Detroit, a few weeks ago. This cheque is in payment of damages received at the hands of the Polish army and police during the "pacification" when Mr. Fedoryszyn happened to be visiting relatives in Western UKRAINE and was terribly beaten. Unfortunately for Poland, Mr. Fedoryszyn happened to be an American citizen, and although at the time of his arrest the Polish papers spread their usual cry of German and Bolshevik agent, their attempts to justify their barbarity did not work with the United States.

(Ukrainian Bureau, London, England).

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ.

В університеті в Йоганесбургу (Трансваль, південна Африка) вибухла велика пожежа, що зовсім знищила університетську бібліотеку, зложену з 30 тисяч томів і багато дуже цінних історичних документів.

ДОРОГОЦІННЕ ПАВУТИННЯ.

Істнує павутиння товще від звичайного, рівне, тревале й міцне. Цього павутиння пошукують астрономічні обсерваторії, які вживають тоненьких ниточок на поділку чверткову великих далековидів. Годівля павуків, що прядуть це павутиння, дуже поплатна, бо за нього платять високі ціни.

ЩЕ ОДИН ПОСТРІЛЯВ ДІТИ ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ.

Іван Жорняк в Арборгу, Манітоба, чистив так необережно наряджену рушницю, що вона вистрілила. Куля перейшла крізь тіло 7-літньої сестри і п'вбила, а другу, 3-літню, ранила в бік.

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА НА РАДІО В НЮ ЙОРКУ.

В четвер, дня 4 лютого, між 11 і 11.15 год. зрана радіостація WEAF у Ню Йорку передасть чудову композицію, скомпоновану нашим славним композитором, Павлом Івановичем Углицьким. Це є парафраза відомої української народної пісні „Плине човен", обробленої на 8 жіночих голосів і присвяченої жіночому октетови N. B. C. Studio. Переклад на англійську мову зробив Mr. John Miner.

Усім любителям штуки, а української пісні зосібна варто послухати цю гарну обрібку п. Углицького. Хто хоче, щоб українську пісню співали як найчастіше через радіо, хай напише про своє враження до N. B. C. Radio Station (711 Fifth Ave., New York, N. Y.) з проханням давати український репертуар частіше.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

В середу, дня 3 лютого, в годині 7.55 вечером, буде українська програма з міської нюйорської стації WNYC 570 kc.

Грати буде український ансамбль під проводом Михайла Вдовяка. Ноти зі Сурми.

Кождої неділі в годині 8.30 рано відбуваеться українська програма зі стації WLBX 1,500 kc., Long Island City. До цеї програми принимаеться всіх, „хто що знае", щоб лиш українське і гарне. Записуватись до участи на радіо в Сурмі кождого дня.

ЗАСТРІЛЕНИЙ 8-ЛІТНІЙ ХЛОПЕЦЬ.

У Васетено, Алберта, 15-літній В. Лабонський взяв батькову стрільбу, набив її і маніпулював нею так необережно, що не хотячи вистрілив в голову свому 8-літньому братови Миколі. Поцілений хлопчина впав неживий.

ЛІҐА НАЦІЙ ДАЄ ДОГАНУ ПОЛЬЩІ ЗА „ПАЦИФІКАЦІЮ"

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — (Донесення „Українського Бюра"). — Ліґа Націй нарешті видала свій рапорт в справі „пацифікації" Західної України Польщею. Рапорт Ради Ліґи осуджує польські методи.

Показуючи на заяви „У.В.О.", Поляки послугувалися закидами, що українські петиції роблені спеціяльно в цілях пропаґанди, але проти польських викрутів заняв сильне становище лорд Сесил, представник англійського уряду, котрий виразно заявив, що польські методи трактовання Українців є поличником для сумління й опінії всього цивілізованого світа. Делеґати інших країн мовчали.

ЯПОНЦІ РОЗПОЧАЛИ НОВІ БОЇ В ШАНҐАЮ.

ШАНҐАЙ (Китай). — Нічого не вийшло з переговорів про перемиря між Китайцями та Японцями в Шанґаю, які велися при участи представників чужинецьких держав під головством американського ґенерального консуля. Ні Китайці, ні Японці на ніякі уступки не згодились, а тому бої між ними в Шанґаю знов розпочалися. В дійсности й підчас переговорів Японці не спиняли свого наступу в деяких частинах міста.

Населення міста терпить страшенну нужду, а більшість голодує. Китайські жовніри пособляють, як можуть, населенню, віддаючи голодним свою харчову пайку. Китайське місто частинами зруйноване до тла. По вулицях валяються трупи вбитих жовнірів та цивільних Китайців мужчин, жінок і дітей. Особливо велику шкоду мирному населенню завдали бомби, скинені з японських літаків. Японці загрожують висадити в повітря цілу китайську дільницю, що зветься Чапей. Населення шукає порятунку втечею з міста.

Китайські ґенерали на чолі з Кай Шеком готують опір японському наступови. Більшість дотепер ворогуючих між собою китайських ґенералів помирилися й разом організують армію проти Японців. Серед китайської армії японський наступ викликав піднесення дисципліни й бажання битися до повної перемоги. Представники чужинецьких держав протестують проти того, що Японія вживає інтернаціональну частину міста як свою підставу для наступу на Китайців.

До Шанґаю прибувають чужинецькі нові воєнні кораблі та війська для охорони громадян та майна тих держав. Уже прибули додатково чотири американські торпедовці з відділами морської піхоти. Три торпедовці лишилися в Шанґаю, а один поплив далі по ріці Янґце, щоб охороняти Американців у Нанкіні, де колись містився китайський уряд, що тепер виїхав в глибину країни. Американське населення Шанґаю з задоволенням приняло вістку, що з Манілі вийшли ще вісім американських торпедовців та один кружляк, а також 1,600 жовнірів та американських морських піхотинців.

МОСКВА ПРОТЕСТУВАТИМЕ ПРОТИ ЗАХОПЛЕННЯ ЯПОНЦЯМИ ХАРБІНА.

ТОКІО (Японія). — Японська армія під командою ґенерала Гасеба успішно наступає на Харбін. Китайці старалися дати завзятий опір, але в бою з Японцями вони стратили не менше 500 жовнірів убитими, а ще більше пораненими.

Китайці збирають свої війська біля самого Харбіна, щоб дати опір Японцям. Ніхто не сумнівається, що Японці скоро захоплять Харбін у свої руки. Східно-Китайська залізниця вже давно лишилася в японському запіллю. Залізнича лінія зруйнована в кількох місцях, а тому рух на залізниці здезорґанізований.

Заступник комісаря справ закордонних в Москві, Карахан, повідомив японського амбасадора, що Росія буде протестувати проти захоплення Японцями Харбіна, де Росія має великі свої інтереси. Але з японських авторітетних джерел заявляють, що, не зважаючи на попередження Москви й протести радянського уряду, Японія не спинить свого наступу на Харбін.

ЯПОНЦІ ПРОСЯТЬ ПІДДЕРЖКИ ІНШИХ ДЕРЖАВ.

ТОКІО (Японія). — Японський міністер справ заграничних, Йошізава, звернувся до американського, британійського та французького амбасадора з предложенням, щоб вони просили свої уряди спинити концентрацію Китайцями своїх військ біля Шанґаю. Ґенералісімус Кай Шек, що знову став до активної праці, організує трицятьтисячну армію з кращих частин своєї старої армії. З цією армією Кай Шек сподівається почати наступ проти Японців у Шанґаю.

Японський міністер каже, що така велика китайська армія буде загрозою й небезпекою для всіх концесій у Шанґаю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАГРОЗА ВІЙНИ

Події, які розвиваються на Далекім Сході, занепокоїли тепер цілий світ, а особливо Злучені Держави. Бо тут і без тих подій вже віддавна говорять про небезпеку жовтої раси. А коли ходить про думку маси, та вона переконана, що мусить прийти до війни між Японією і Злученими Державами. Річ ясна, що маси цілком певно такої війни собі не бажають, як не бажають ніякої, але це не змінює тої правди, що в загал вмовлено, що війна між Японією і Злученими Державами неминуча.

Про це публично не говорено. Навпаки, розписуванося про ріжні договори проти війни, в які втягнено між іншими і Японію і які мали поставити війну поза законом. Та тепер, по японській атаці на Шанґгай, тісамі ґазети, які піддержували договори проти війни, пишуть отверто, що Злученим Державам треба готовитися до війни. А департамент стейту проголошує документи, щоби виказати перед загалом свою добру волю та дипльоматичні змагання до полагоди назріваючих конфліктів мирною дорогою. Знову ріжні військові знавці й знавці Сходу доказують, що цілий похід Японії на Китай це ніщо інше, а тільки підготовка до збройної розправи зі Злученими Державами.

І ось ми свідками того, як за одну ніч перетворюється мирна атмосфера Злучених Держав у военну. Чуємо, що японські гроші падають вниз на біржі, що Японія закуповує велику скількість бавовни, потрібної для вибухових матеріялів, що одна частина американської фльоти відпливає до Китаю, а друга скупчується на Гавайських островах і готова до боротьби, маючи забезпечену на рік поживу та великі склади палива.

Все те йде таким скорим темпом, що є нічим у порівнанню з тими подіями, які скоїлися в 1914 році й спричинили вибух світової війни. Та мимо цього годі твердити, що до війни дійсно прийде. Але не можна замикати очей на те, що ситуація надзвичайно напружена, та що непевність щодо цього, що можуть принести найближчі дні, відвертає мимоволі увагу від таких справ як ліквідація депресії й безробіття і погіршує економічне положення. Все те робить теж безвиглядною справу світового розброєння, про яке мають радити на міжнародній конференції в Женеві, яка зачнеться в перших днях лютого. Ота конференція проти зброєння готова тепер обернутися в конференцію зброєння.

Всеволод Годіенковський.

З ЖИТТЯ КОЛИСЬ НАЙБІЛЬШЕ ПОБИТОГО БРАТА

(Закарпаття).

—o—

Усе та сама справа, давно стара й вічно нова, якої ніколи не може забувати ніякий український політик, чи взагалі активний національний діяч. Це є справа боротьби й змагання за душу українського народу двох сил, однаково ворожих українству. Це стара боротьба мадяронів та москвофілів за своє панування на Закарпаттю, яке тепер знаходиться в складі Чехословаччини, а передтим довгі сотки років перебувало під мадярським пануванням.

Більше як пів міліона українського населення на цьому невеликому клаптику української землі вийшло зпід мадярського панування в стані „найбільше побитого брата", що найбільше національно здезорґанізований та орґанізаційно розбитий і матеріяльно та духово збіднілий. Довголітнє мадярське панування привчило наших братів на Закарпаттю лише коритися силі та покірно слухати чужого пана. Коли й виходила яка інтеліґенція з синів цього українського народу, то вона переважно йшла на службу або мадяронства, або москвофільства. Найбільшими й найзавзятішими мадяронами завжди було там священство. Годі було знайти серед нього тих, що стояли на народньому ґрунті, який неминучо був би національно-українським.

Мадярський примус і московське золото успішно робили своє страшне діло й все більше захоплювали в свої пазурі душу українського народу. Москвофіли користувалися схожістю співзвучности слова „Руський" та „Русскій", доказували народови, що він такий самий, як і нарід московський. А мадярони примусом цивільної та церковної влади й залякуваннями, переслідуванням як на землі за життя так і по смерти, навертали український нарід на мадярство. З великим успіхом наплодили вони ріжних перекінчиків і ренеґатів, що чорною хмарою оповили українське Закарпаття.

Та змінилися обставини на Закарпаттю й нарід починає нарешті очунювати від тяжкого національного сну. Починає вже там віяти щирим народнім, а тому й національно-українським духом. Уже навіть у чеськім парляменті зявляються сини свого народу, котрі отверто боронять його національно - політичні та культурні права. Одним з таких борців є посол до чеського парляменту, Гуснай, який виголосив недавно велику промову в обороні прав своїх виборців. При кінці промови він між іншим сказав:

„Врешті дозвольте мені сказати ще кілька слів про шкільне життя на Підкарпатті. Пан міністер Дерер у свому експозе в буджетовій комісії порушив також мовне питання у нас. Мушу признати йому слушність, коли каже, що вирішення цього делікатного питання залежить від нас. Але не можу згодитися з резиґнацією пана міністра супроти становища п. президента й губернатора краю та ріжних політичних діячів, як п. Кльофач, Гайн, як президента суду д-ра Гаджеґи, кількох шкільних інспекторів і державних учителів, щоби вони творили незаконні діла.

„Це факт, що ми розділені на три ґрупи: на народовецьку чи українську ґрупу, на великоруську чи московську ґрупу і на ґрупу, яка фаворизує місцевий говір, але тайком бажає собі великорущини. **Слушність серед цих фракцій має українська ґрупа, яка опирається на живому українському говорі й збереженню етноґрафічної цілости**, як це признає учений світ і як це признала петроградська Академія й чеська Академія Наук у Празі. **Всі промовці, які говорили в буджетовій комісії, мусіли признати, що мова нашого народу є українська**. Тепер ви не знайдете в цілому світі вченого славіста, який смів би сказати, що ми є Великоросами. Всі вони мусять признати, що наш нарід є частиною українського народу, який живе в Галичині, на Буковині і на Великій Україні. Коли ми на Підкарпатті переживали добу національного відродження-романтизму, то ми в ньому забігли аж на сибірські степи й до ріки Москви, а не бачили, що ми перескочили своїх власних братів за Карпатами.

„Зі сторони москвофілів грають тут ролю мотиви політичні й особисті, які спираються у нас на масово освіченіших російських, монархістично-настроєних еміґрантах, а далі на тих людях, які колись у Мадярщині називали себе Мадярами, а нині користають і добре жиють з того, що називають себе „русскими".

„До цього приходить політична спекуляція деяких політиків, як наприклад п. Кльофача, який у 1926 році на зборах у Береговім сказав таке: „Браття! Ми не сміємо впустити на Підкарпатті до „русинських" шкіл української мови, тільки російську, а то з тої простої причини, що Львів є близько, а Москва далеко й наші Русини ніколи не дістануться до Москви".

„Тенденція ясна. Ось зародок нашої траґедії і змагання празьких централістичних кругів видко тут ясно, як на долоні. Треба Русина відрізати від свого брата, що живе за Карпатами, таким способом його зденаціоналізувати, так, що він врешті-решт буде примушений засимілюватися. Одначе я впевняю п. Кльофача та йому подібних панів, що цей плян не вдасться; він скрахує. Бо нації ніколи не асимілюються, тільки конюктури й одиниці. Нації, хоч і малі, все остаються при життю, але гнобителі пропадають. Так не пропали Ірляндці, живуть лужицькі Серби, Флямандці й Вальонці воскресли. Хоч яка висока була німецька і французька культура, вони не вспіли їх засимілювати. Тому й нам, Українцям на Підкарпатті, не пошкодить обскурна, ворожа теорія „великого Славянина" п. Кльофача".

З цього ми бачимо, яка боротьба йде між ріжними ґрупами, нібито національними, на Підкарпаттю. Боротьба точиться між неістнуючими там етноґрафічно, але витвореними штучно москвофілами — „Русскіми" та українською свідомою частиною народу, що бореться за етноґрафічно-українську русинську-„руську" масу, яка заселяє той край. Москвофіли для своїх ґрупових інтересів хочуть загнати народ ще в більшу темряву, бо їх „язичіє" не то що народови, але і їм самим незрозуміле. Мадярони стремлять зробити свій нарід щасливим. На шахівниці стоїть: чи бути Закарпаттю українською землею, джерелом вільного розвою української культури хоч би й у рамках демократичної ЧСР, чи загинути зовсім. Згинути національно воно зможе, перетворившися в штучно витворену націю „карпаторусскую", яку Москалі використовувалиб на доказ, що України „не било, нет і бить не может". Це було би потвердженням московської пропаґанди, що за „Галицією з видуманою Австрійцями мовою", лежить знову „русская земля".

Українські заокеанські брати з Підкарпаття в злий час неминучости згодились на приєднання своєї матірньої землі до ЧСР.

Українські заокеанські брати з ріжних частин України проти цього не протестували, бо вважали це неминучим. Дуже, дуже буде зле тепер, коли ніхто з заокеанських українських братів не поможе „найбільше побитому братови" в його боротьбі з москвофільсько-мадярською навалою.

Тут кожний витрачений цент на цю боротьбу буде значити більше, ніж на інших наших землях, бо він піде цілком на позитивну роботу свого народу, а не на подуження урядових перешкод, як деінде. Отсій національно - визвольній боротьбі на українському Закарпаттю може найбільше пособити вже випробувана наша національна організація, „Січ". Січовий рух тепер розпочався й поширюється на Закарпаттю, виховуючи свідому національно й активну українську молодь. Він вимагає тепер лише всебічної матеріяльної допомоги всього українського загалу. Заморські наші браття можуть, і повинні, допомагати матеріяльно. Поміч потрібна як найскорше, бо наші вороги не сплять. Хто скоро дає, той двічі дає. Українські патріоти в Америці, що так чуйно відкликаються на кожду потребу Рідного Краю, я певний, і тепер допоможуть своїм найменшим братам вирватися з мадяронсько-москвофільського рабства.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори за місяць лютий відбудуться в четвер, 3-го лютого, в год. 8.30 ввечір, в У. Н. Р. Клюбі, 46 Ст. Маркс Пл. Тому, що на тих зборах буде рішатися справа злуки відділів У. Н. С. в один, або два відділи в Ню Йорку, присутність кождого члена на тих зборах є конечна. — М. Близнак, секр.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(7)

— Колиж бо тоді, як медведиця ще жила, я твого брата ще на свої очи не бачив. Я ще нічого не чув про нього і не знав, що якийсь Дамян Середич є на світі. Я не бачив і не знав, чи він, або взагалі хтось є коло мене і що йому від медведиці грозить якась небезпека. Тоді я тої медведиці не бачив. Аж смішно слухати таке, що то я спас його!... Я спас чоловіка, якого не бачив! Я спас когось від медведиці, якої не бачив! Я спас від небезпеки, якої не бачив!... Чи се не смішне?

— Нехай буде, що воно смішне, — Софія перечилася далі, — та Дамяна спас таки не хто інший, як ти. Кажеш, що його спасли Зазуляк і Зублович. А я питаю, яким способом вони спасли Дамяна, стріляючи до медведиці, котра від Дамяна вже була втікла? Тоді та медведиця бігла за тобою, не за Дамяном. Тоді вона тобі була грізна, не Дамянови. Зазуляк і Зублович вирипули і медведицю вбили тоді, коли Дамян від неї вже був цілком безпечний, бо медведицю вже ти відтягнув був від нього. В хвили, коли медведиця вхопила між свої зуби рамя брата, ти стрілив до медведика і увагу медведиці звернув на себе. Побачивши, що її дитина паде, вона пустила Дамяна і метнулася до тебе. Тим твоїм стрілом до медведика ти від Дамяна відтягнув медведицю і так спас його життя.

Воловецький хотів ще тоїж днини їхати далі, та батьки Дамяна не пустили його, бо казали, що чейже йому потрібний якийсь відпочинок, бодай до завтра. На другий день показалося, що коваль кудись виїхав на два дни і не було кому підкувати коні Воловецького. Босими кіньми чейже годі було їхати до Полтави битим шляхом. Коли коваль вернувся і коні вже були підковані, Софія прийшла до брата і паленіючи стала плести ні се ні те. Дамян зрозумів, що вона велику має охоту ще на якийсь час придержати Воловецького, бо той найліпше знає ходити коло покалічених медвежими клеваками. Дамян побалакав з товаришем і сей лишився ще на пару днів доглядати каліку. Хоч Дамянови опіка вже не була потрібна, то Воловецький дуже радо дав себе упросити, бо йому чогось то стало дуже тяжко відірватися від очей Софії. Ті очи, та її весела усмішка, не пускали його відси. Нарешті коли йому вже таки прийшла пора їхати, Софія прощала його сердечним цілунком. Він поїхав, щоби десь купити готову хату і за рік-два забрати до неї Софію.

*

На другий рік розпочалася війна. На лівобічній Україні гетьманом став слуга Москви, на правобічній слуга Польщі. Слуга Москви і сама Москва хотіли опанувати Правобічну; слуга Польщі і сама Польща намагалися загорнути Лівобічну. Козацтво було проти Москви і проти Польщі; проти гетьмана Лівобічної, Брюховецького, і проти гетьмана Правобічної, Тетери. Коли на добавок в тій війні брат мусів бити брата, то котрий козак міг, викручувався від війська, або воював нещиро. Війська одного і другого сусіда України однаково руйнували край. Куди таке військо пройшло, там народ лишався голий і голодний. Як то було військо з противної сторони, то люди лишалися ще й без дахів над головами. Бувало, що як таке військо відходило, то за собою полишало тільки згарища і трупи.

Середич знав, чим то пахне, як би війна загналася в сі сторони. Виключене се не було. Оршин був під запорозькою межею. На Запорожу не мала сили ні Московщина, ні Польща. Запороже і запорозьке лицарство хилилося туди, куди само хотіло; било, кого хотіло бити. Мож було потерпати, що Польща схоче обсадити городи і міста здовж цілої запорозької межі, щоби з Запорожа не пропускати на городову Україну протипольських ватаг щоби на Запороже не втікали козаки, на яких напирають польськ війська. Як би Польща справді важила на Оршин, то Московщина наслала би сюди свої війська, щоби Оршина не взяли Ляхи. Ті, будьто би „свої" війська були би так само прикрі, як війська противника. Не диво, що хто в сих сторонах щось мав цікнішого, переносив на безпечніше Запороже. З ближчих до Запорожа сторін то й самі люди втікали туди, беручи з собою худобу і все движиме майно.

Середич також загадав перейти з родиною на той бік запорозької межі. Не кажучи нічого нікому, поїхав з сином аж до Самари, куди завіз свій покладний ґріш і деякі дорогоцінности. Вертався назад, щоби на Запороже взяти ще жінку й доньку, по змозі з рештою движимостей. По дорозі попав на збігців, що втікали з Оршина і з його сусідства, бо під Оршин підходили вороги і місто мабуть вже в їх руках. Середич з сином під'їхали аж до границі Запорожа. Там почули, що Оршин в руках правобічних козаків і польського війська. Почули, що отаман польського війська, ротмістр Шидзінецький, вже був в їх хаті і питав за ними. Покищо Середичеву і Софію лишили в спокою.

Середич добре знав, що йому і синови тепер небезпечно вертатися до Оршина. Знав, що, вернувшися, жінці ні донці ніяк не поможе. Зате надіявся, що вони безпечні доти, поки Ляхи дуряться надією, що він вернеться і вони від нього видушать його гроші. Він розпустив вість, що до Оршина вернеться за три тижні, бо надіється до тої пори постягати свої гроші. Сю вість розпустив так, що вона мусіла зайти до Оршина і до його окупантів. Він і син позмінювали свої назвища і лишилися на Запорожу.

До Оршина увійшла частина полку правобічних козаків гетьмана Тетери. На чолі тих козаків стояв наказний полковник Іван Білюх. Кромі тих козаків до Оршина увійшла рота польських райтарів ротмістра Шидзінецького. Сей ротмістр був під полковником козаків, та тільки у справах строго военних. Поза тим він ніяких приказів козацького полковника не слухав. Головно на власну руку стягав харчі для свого війська.

Прохарчувати польське військо в краю з українським населенням не легко було, бо се військо не платило, а задурно народ доброхіть не давав. Та й силоміць годі взяти те, що заховане в добрім скритку. Хто не втік зі своїм запасом, той ховав його добре.

Життя в Оршині завмерло. Хто міг, той втік з усім своїм добром. Лишився той, хто не вспів утекти перед приходом ворожого війська, або той, хто казав, що голий розбою не боїться. Всі крамниці були зачинені, бо купці вивтікали зі своїм запасом, або добре його сховали. Зпоза міста ніхто не приходив до Оршина. Не приходив купити щось, ні не приходив щось продати. Купити не було що, продати не продав би, бо що хто до міста приніс, то забрало військо, платячи буком. Всі варстати були зачинені, бо ремісники не мали для кого робити. Дівчата, які в місті ще були, на вулицях цілком не показувалися. Сиділи дома, бо перед жовнірами на вулиці і в білий день не були безпечні. Хто мав добрі чоботи, той також на вулицю не виходив, щоби жовніри не стягнули з ніг. Кожда хата була замкнена на всі спусти. До хати впускали по голосі. Трусливіші і в білий день зачиняли віконниці. Треба знати, що в Оршині майже всі вікна мали віконниці. Звичайно замикано їх тільки в ночи, або коли в хаті не було нікого.

З худоби в Оршині майже нічого не лишилося. Ті, що вивтікали, забрали з собою всю худобу. Ті, що не втікли, полишали собі тільки по одній корові. З тими коровами був великий клопіт, бо їх не мож було виганяти на пасовисько. З пасовиська не верталася жадна корова, бо вона зараз загибала під ножем жовнірів. І в стайни при хаті не кожда корова була безпечна. Всеж таки була безпечніша, як вигнана на пасовисько.

(Далі буде).

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛУ 14. У. Н. СОЮЗА В НЮ ЙОРКУ.

В СЕРЕДУ, ДНЯ 3-го ЛЮТОГО 1932 Р., В ГОД. 8. ВЕЧЕРОМ, в гали ч. 4 Українського Народного Дому, 217-19 Іст 6-та вул., Ню Йорк, Н. Й.

— відбудуться —

ЗБОРИ СОЮЗОВЦІВ ВІДДІЛУ 14

В СПРАВІ ЗАПРОТЕСТОВАНОГО ВИБОРУ УРЯДУ НА РІК 1932.

На ті збори прибуде гол. рек. секретар У. Н. Союза, Іван Каштанюк.

Проситься відділових урядників з минувшого року і новобраних урядників на 1932. рік, як також всіх членів-Союзовців тогож відділу, точно на час явитися.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

TO THE UKRAINIAN YOUTH IN NEW YORK CITY AND VICINITY.

On Tuesday, February 2, 1932, Mr. Renee Smith, a former member of the British Parliament and a prominent lecturer, will lecture on Great Britain, League of Nations and Future Ukraine.

This lecture is of interest to every Ukrainian girl and boy and especially to those who are yet attending high school and college. Mr. Smith is very interesting and clever speaker. You will derive a better knowledge of present day politics, international relations and of the present international status of Ukraine. It is very seldom that the Ukrainian Youth is presented with an opportunity such as this.

It is by attending lectures such as this that we can help most to gain freedom for our Ukraine, and all those attending will be amply rewarded by leaving with a feeling that they have gained a more thorough knowledge of Ukraine.

The lecture will be given at the Ukrainian National Home, 217-219 East 6th St., New York City, at 8 o'clock.

Please try and come and let the Ukrainian Youth be represented by having every seat filled. Bring your friends!

Mary Ann Bodnar.

—o—

ОБОВЯЗКИ ГОРОЖАНСЬКИХ КЛЮБІВ.

Майже по всіх місцевостях де живуть Українці, почався рух за орґанізування горожанських клюбів. Причини орґанізування таких клюбів були ріжні. Не всюди ініціятори таких клюбів руководилися засадою, щоби за почином таких горожанських товариств підиести політичний та культурний рівень українського еміґранта. Менше було таких, що інтересувалисяб місцевими подіями, чи українськими справами.

Одначе вже останніми часами подекуди стрічаємо зворот до кращого, і є надія, що при добрій волі передових членів клюбів прийде всюди до кращого.

Ніхто не може заперечити того, що політичні клюби мають, або радше будуть у будуччині мати, немале значіння для українського життя в Америці, як рівнож для Українців на рідних землях. Кожний горожанський клюб є корінно український, бо його творять члени Українці і таким суто українським повинен остатись.

У горожанських клюбах не повинен вкорінюватись фальшивий американізм, котрий продавав би свій вплив і голос за дриглі та ковбасу і тим спроневірював народну честь. Або іншими словами, клюби горожанські, беручи активну участь в американському політичному житті, будуть мати все на увазі найголовнішу ціль свою, а іменно, своєю силою, солідарністю та впливами будуть служити не кому іншому, а українському народови та вживатимуть всіх засобів до помочи нашим браттям на рідній землі, добути волю. Українські горожанські клюби мусять те мати на увазі та вцілости затримати в себе дух український, бути свідомими свого великого й важного завдання в інтересі України.

Будучи добрими Українцями, та працюючи в хосен свого народу, ми не входимо в колізію з виконуванням політичної програми демократичної партії, доповнюємо себе. Ніякий американський політик не возьме нам за зле, що ми ставимо на першому місці справу, котра по крові й серці нам найближча. Так робили, і тепер роблять, горожанські клюби інших еміґрантів.

Тоді горожанські клюби серед Українців будуть мати рацію істнувати, та будуть притягати до себе всіх щиро думаючих Українців, американських горожан. Якщо це не заведеться в наших горожанських клюбах, то тоді їх українському народови не потрібно, бо кожний з нас буде міг стати членом американського політичного клюбу без витрати часу, гроша й енерґії та без сумніву буде принятий радо і з пошаною своїми співжителями Американцями. До цього часу наші горожанські клюби не дуже то грішили великим запалом та роботячістю для свого народу. Відтепер одначе ставаймо на чистий шлях українського націоналізму, тримаймо гордо й високо жовто-блакитний прапор і побіч зі звіздистим прапором вільної Америки прямуймо на шлях волі і свободи українського народу.

Юліян Павчак,
предс. Союза У.А.Д. Клюбів.

ЗАСЕКВЕСТРОВАНА НАГОРОДА НОБЛЯ.

Велику сензацію викликала вістка про секвестр тогорічної нагороди Нобля, з ділянки хемії, признаної німецькому професорови Берґіюсови. Ціла та сензаційна подія виглядає так: Шведський капітан Берклюнд дістав у Німеччині вексель на 28 тисяч шведських корон, підписаний м. ін. теж проф. Берґіюсом. Той, від кого Берклєнд дістав вексель, відобрав собі життя, а Берґіюс не хоче платити векселя, бо твердить, що цей вексель фальшивий. У відповідь на те Берклюнд зажадав засеквеструвати хоч половину ноблівської нагороди Берґіюса. Була вже в тій справі судова розправа, яку відложено для кращого прослідження спору.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Попис Клюбу Українських Танцюристів.

„Шикаґо Дентал Сосаєті" відбуло дня 18-го січня 1932 р., річні збори і запросило „Клюб Українських Танцюристів" (школи В. Авраменка) до участи в бенкеті, влаштованім зприводу зборів.

Місяць перед тим виступом Клюб візвав охочих танцюристів, щоби приходили на проби два рази в тиждень. Зголосилося 40 пар. Підготовка йшла як у ґодиннику. В згаданий вище день всі як один зявились в означенім часі в Стівенс готелю (найбільший готель на світі) з богатою програмою народних танків, як і зі співами. Предсідатель забавового комітету, д-р Ірка (Чех по народности), представив присутним д-ра Скеґара, як управителя клюбу та попросив його виголошувати програму з потрібними поясненнями.

Д-р Скеґар давав історичні пояснення щодо повстання кождого з танків, їх назви та змісту.

Д-р Скеґар представив далі численній авдиторії як солістів, паню Стефанію Цимбаліст і п. К. Орлика та піяністку паню Кіслер. Танки, як Катерина, Чумак, Аркан, Козачок і Козацький Герць випали дуже гарно, а танцюристів нагороджено рясними оплесками. Дует з опери „Запорожець за Дунаєм" так припав слухачам до вподоби, що оплески не переставали так довго, поки нaші артисти не відспівали дуети ще раз.

До танків приґравала наша музика під проводом П. Флорка.

Зараз по концерті підійшов президент товариства, д-р Мек Лейн, до д-ра Скеґара та зложив йому ґратуляції за цей концерт, а за ним прийшли з желаннями президенти Каліфорнійського й Маркет університету. Д-р Артур Девенпорі Блек, голова дентистичного факультету в Нортвестерн університеті в Шикаґо, і д-р В. П. Блийр, зі Сейнт Луіс славний на цілий світ лікар і автор наукових розправ про операцію уст, рівнож були дуже захоплені українськими танками та строями і рівнож приходили ґратулювати. Д-р Ірка вибіг аж нагору, де танцюристи перебиралися, та почав оповідати, про велике враження, яке викликала на присутних краса наших танків, нашої ноші та нашого співу.

Марія Козира.

—o—

САВТ ДІРФІЛД, МАСС.

З фармерського життя.

Читаю ґазету „Свободу" кождий день і ніколи не лишаю нічого неперечитаним. Та все собі думаю: „Люди не сплять, а пишуть й подають зі своїх місцевостей новини. А з нашого кутка ані руш! Ніби все заснуло сном вічним, або нема кому дещо написати!" Може собі так неодин думає. Воно якось дивно, що сидимо тут на фармах і нічого не даємо знати про себе.

Правду сказати, нас тут не богато. Алеж у нас робота йде вперед, ніби нас тут сотки. Працюємо на хліб наш насущний і не забуваємо за життя духовне.

Маємо свою церковцю. Тому, що мало нас, то часами дуже нам тяжко, коли приходиться оплачувати розходи церковні. Ми шукаємо такого способу, щоби нам було лекше оплатитися. Для всього часто робимо вечірки на ту ціль. При згоді й любові, люди не відказуються, а приходять численно та помагають самі собі, разом з тим дають жертву, хто що може. Таким способом у нас знаходиться цент на побічні видатки. Одна тільки біда і гризота нашим фармерам, що тепер так трудно продавати фармерські продукти, а тому віддаємо їх за безцін. Наприклад, цього року цибуля в осени була дуже дешева, бо купці давали по 70 центів за сто фунтів, а бідний фармер, котрий мав тяжко робити, мусів віддати її за ту ціну, бо знов його інші тиснули за його борги, що наробив у склепах, коли літом брав усе на борг. Дехто завинив по пару соток. Отже мусів продавати свій крам за те, що давали. Богаті купці купували цибулю й сипали на склади, а тепер продають ту саму цибулю по $5 за сто фунтів. Хто тут заробив: чи бідний, чи богач? Гроші роблять гроші. Наш фармер того зробити не годен, бо, як пословиця говорить, „чому дурний? Бо бідний, а бідний, бо дурний".

Ми би ліпше вийшли, колиб у нас була орґанізація, а ми малиб свій склад, свою торговлю. Тоді ніхто би нас не визискував, а ми самі заробляли б на своїм товарі.

Ось ще примір: тютюн того року одним град побив—стратили все, а ті, кому вродило не знають тепер, що з тим робити. Котрий тютюн тютюн ліпший, то дають по 10 центів за фунт, а котрий трохи гірший, то його зовсім не хочуть купувати. Тепер обрахуймо, чи фармер може за ті гроші оплатитися. Ніколи! Вірте мені, що не вистарчить заплатити нагноєння. А деж наша робота? Хто нам заплатить за ті краплі поту, що котилися по нашім лиці ціле літо. Хто нам зверне? До кого йти на скаргу? Нічого не виглядає на добре. Хіба відрікайся всього. А кудиж дінешся, як біда? В місті знов безробіття. Там наш робітник ще гірше переживає, бо доки робили по містах, то й на фармах було інакше. Чия вина в тім? Нічия інша, як нас самих, бо ми мало свідомі, у нас нема бажання орґанізуватися, а ми подробилися на маленькі куски. Поробили Москалів, москвофілів, Українців большевиків і т. п. А миж усі діти одного народу й однаково працюємо на землі. Бог наш один і віра Христова одна й нарід один. Тільки заздрість поміж людьми розбила нас, а ми один другого, як би могли, зґладилиб з лиця землі. Кожен з нас хоче, „щоб тільки я мав, щоби я був богатий, щоб тільки мене хвалити", а другий все був би меньший, бідніший і дурніший. Оте слово „я" нас тисне й гне до землі.

Дорогі браття й сестри, опамятаймося, вже раз пробудімня з нашого сну. Покиньмо дімся з нашого сну. Покиньмо собі взаємно руки й скажім сміло, що ми один нероздільний нарід. Ми повинні тим гордитися, як гордилися наші предки й віддавали життя за те.

Марія Пасічник.

—o

BROOKLYN, N. Y.

Third Annual Meeting of the Young Ukraine.

The third annual meeting of the Young Ukraine of Brooklyn was held Thursday evening, January 28th, at their club rooms at 186 Bedford Avenue, Brooklyn. The followig were elected as officers and directors: Albert H. Dachuck, President; Michael Dick, Vice-President; Miss Helen Mudryk, Treasurer; Miss Mary Dachuck, Secretary; William Komita, Recording Secretary; Michael Bilash, Sergeant at Arms; Alexander Hipolit, Auditor.

The organization was started in the winter of 1930 and became affiliated with the Ukrainian Democratic Club of Brooklyn. At that time the organization was known as the Ukrainian Democratic and Social Club of Brooklyn. Since its establishment the Young Ukraine has tried to carry on the work of organizing young Ukrainians socially, politically and athletically. Thus far the work has been carried on successfully. During the past elections the organization played a great part in putting into office the Democratic nominees by getting the Ukrainian people of the Williamsburg and Greenpoint districts of Brooklyn to vote. Socially and athletically the organization also carried on successfully. Many social affairs and outings were given, bringing together many Ukrainian of New York and Brooklyn. A baseball team was formed in 1930 and has carried on since, winning many games throughout the baseball seasons.

Plans are being formed at the present time by the organization to promote the welfare of the young Ukrainians in Brooklyn and the cooperation of the different Ukrainian organizations of New York and Brooklyn are being looked forward to. On Lincoln's Birthday, February 12th, the organization will give an affair at its club rooms located at 186 Bedford Ave., Brooklyn, at 7:30 P. M. and extends its invitations to all those wishing to attend.

Albert H. Dachuck,
Pres. of Young Ukraine,
Brooklyn, N. Y.

З ЖІНОЧОГО РУХУ.

Рік 1932 починається дуже добре для Союза Українок Америки. Ділимося з жіноцтвом милою вісткою, що в січни ц. р. приступили до С. У. А. два нові відділи: Товариство українських жінок ім. Лесі Українки в Сентрал Фолс, Р. А., і Союз Українок Америки, відділ 33 в Трой, Н. Й. Желаємо їм найкращих успіхів. Ми певні, що жіноцтво в згаданих місцевостях використає ту нагоду і громадно вступить в члени сих товариств.

З листів, які надходять до Централі С. У. А., бачимо, що незадовго матимемо ще кілька відділів. Дістаємо теж багато передплат на „Жіночу Долю", „Нову Хату" й замовлення на кухарську книжку.

Цікаво, скільки нових відділів дістане Союз Українок в місяцю лютім. Хто буде слідуючий?

Централя Союза Українок Америки.

— Ніщо не може так зденервувати, як страшний сон. Уявіть собі, що лежу в ліжку і нараз... не лежу в ліжку. Лежу в африканській джунґлі, розумієте? Прибігає зебра, нападає мене! Приємно, що? Втікаю. Біжу. Паду. Одежа на мені подерта на ганчірки — нараз прибігає моя жінка та давай бити мене парасолею!

— Ну, слава Богу, що це був лише сон — потішує приятель.

— Що мені хочете крутити голову! Підчас сцени з парасолею я вже давно не спав!

—o—

НЕЩАСНА ЖЕРТВА МОЛОДЕЧОЇ ЛЕГКОВІРНОСТИ Й СЕЛЬРОБІВСЬКОЇ ЗЛОЧИННОСТИ.

Від одного з наших галицьких емігрантів, що живе в Тулюзі (Франція), ред. львівського Нового Часу дістала листа, в якому цей подає трагічну історію, котра є наглядним причинком до відносин, що панують сьогодні на Великій Україні. Ось кілька уривків з цього листа, писаного з самозрозумілим озлобленням:

„Я тепер у розпуці. Мій малий брат Василь, уч. І. кл. ґімн., ще 4. травня 1931 р. втік на Радянську Україну й до сьогодня мучать його червоні кати в бердичівській тюрмі. От тільки що переслали мені з дому листа від старшого брата Миколи, котрий перебуває вже 7 літ на Радянській Україні і кінчить техніку в Д. В розпуці пише, що Василь сидить голий і в холоді. Хотів йому допомогти матеріяльно, та сам нічого не має. Дав йому свою стару велику одежу. Просив катів, щоби позволили молодому хлопцеви остатися на Україні. Та надармо; хахла не слухають. Це не ундівська брехня, це конкретний доказ, як трактує найменшого брата уряд, що має честь називати себе українським, ще й до того комуністичним. Мого маленького брата, голого, виснаженого голодом, скоро поведуть на Сибір. А там неминуча смерть для дитини. Ох, собаки-бандити! Не звертали навіть уваги на те, що від 2-го травня до 17-го жовтня хлопчина не зміняв білля, та не був стрижений. Так поступають з нами вороги, які навіть мають отвертий доступ для комуністичної аґітації на західно-українських землях".

Ось таку траґедію переживає малий, несвідомий хлопчисько, що повірив словам ріжного роду большевицьких аґітаторів і пішов шукати раю до большевицького пекла. Хай ця неповинна молодеча жертва буде важким каменем у совість цих, які за юдині гроші ломлять молодечі душі, а вслід за цим нищать їхнє ціле існування; а для легковірних хай цей приклад буде пророчистою наукою!

ДИТИНА ЇХАЛА 19 МИЛЬ НА КОЛЕСІ АВТА.

В Принц Алберт, Саскачеван, 18-місячний Вилфред Арсенолт бавився біля автомобілю і дивним способом виліз між резервове колесо і задню стіну авта. А що він справувався спокійно, то шофер нічого не предчував і пустився в дорогу. Як заїхав до другої місцевости, хтось з прохожих доглянув дитину, яку знайдено в непритомному стані, з руками довкола колеса. Температура була нижче зера і віяло снігом. Кажуть, що нема страху за життя дитини.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Михайло Гусір, член бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союза, помер по довгій недузі дня 5. січня 1932 року.

Похорон відбувся 9 січня при участи членів бр. св. Стефана, родини і знакомих, котрі відпровадили останки покійного з дому жалоби до української гр.-кат. церкви св. Николая, а відтак на український цвинтар.

Покійний лишив дружину і одного сина. Походив з села Явір Старий, пов. Яворів, Західня Україна.

Покійний був свідомим Українцем, належав до дійсно народних українських організацій і був добрим членом У. Н. Союза. Невилічима недуга не давала покійному спромоги брати живішу участь в народнім життю, а тепер смерть забрала нам на завжди щирого сина нашого народа.

Вічна йому память!

Тарас Шпікула, секр.

ПРОСЬБА ЮНІЙНИХ ПЕКАРІВ У ЙОНКЕРС.

Минулого тижня відбулися збори Міжнародної Юнії, льокаль ч. 144, в Мангатан Гол, на Мейн стр., Йонкерс, Н. Й. Головою цеї Юнії є С. Боровський. Між іншими справами ухвалено вдатися з просьбою до всіх господинь славянського походження, щоби не купували іншого хліба, лише з юнійним значком. Підписаний Комітет, виконуючи ухвалу згаданих зборів, просить усі славянські господині: Купуйте хліб лише зі значками Міжнародньої Юнії, **льокаль ч. 144.** Цей хліб є смачний, випіканий санітарно в місті Йонкерс і головно славянськими пекарями. Через те ви дасьте спосіб до життя своїм, а не чужинцям, за що складаємо заздалегідь щиру подяку. — С. Боровський, предс.; В. Бохняк, секр.; В. Кобилянський, І. Страсер, М. Зелінка. (Оголо.)

Д-р А. Й. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(40)

ІІ. СИФІЛІС.

(Syphilis).

Сифіліс (пранці, твердий шанкер) — це спеціяльна заразлива недуга, що її викликують малесенькі тваринки, т. зв. по вченому „спірохети" (spirochaeta pallida). Звичайно цю недугу набувається через полові (сексуальні) зносини і в тім випадку „твердий шанкер" виступає на полових органах чоловіка або жінки; що заразилися. Але зараження сифілісом може бути й припадкове, приміром може заразитись лікар від хорого на сифіліс пацієнта або хтонебудь приміром через поцілунок недужої на сифіліс особи, коли на її устах була якапебудь ранка або болячок, або взагалі через якийнебудь звязок з особою чи навіть річами хорої на сифіліс особи, але завше тільки тоді, коли чоловік, хорий на сифіліс, маючи боляки чи рани на тілі, або його річи, зіткнеться зі здоровим чоловіком якраз в місці, де здоровий чоловік має також якунебудь ранку або продерту шкіру, куди дістаються до його крови скрутні сифіліса.

Сифіліс може бути також одідичений або унаслідженний по родичах, недужих на цю недугу. І тому відріжняємо сифіліс набутий від сифілісу одідиченого або родинного.

Недуга сифіліса є мабуть така стара як і саме людство. Однак люди давно мало про неї знали; приміром тепер є докази на те, що англійський король Генрик VIII. нездужав на цю недугу ціле своє життя; та в тих часах ще ніхто не знав характеру її, ні успішних метод лікування. Загально думають учені, що сифіліс занесено до Европи з Америки в р. 1493, а сама назва недуги „сифіліс" принялася з одної поеми, написаної в р. 1530 Фракастором, у якій головним героєм був хорий на цю недугу пастух, що звався „Сифіліс".

Довгий час учені медики роздумували та робили досліди над тим, що саме є причиною сифіліса. Та аж у р. 1905 лікар Шадін відкрив паразитів або скрутнів сифіліса, т. зв. „спірохета паліда", і доказав, що якраз ті паразити є причиною недуги. В р. 1908 лікар д-р Васерман відкрив спосіб прослідкування крови і методи, якими можна пізнати, чи в орґанізмі чоловіка є сифіліс, чи ні. А в р. 1910 славний професор Ерліх приладив лікарство, зване „Ерліх 606" або „сальварсан", що ним спеціяльно лікується сифіліс.

Інфекція або зараження сифілісом звичайно розповсюднюється — як сказано — при полових зносинах, при випадковім зіткненню з зараженим, а також хорі на сифіліс мами можуть передати сифіліс своїм дітям.

Набутий сифіліс.

Це такий сифіліс, що в нього попався здоровий чоловік через зносини з хорим. Між зараженням і першим проявом сифіліса в виді т. зв. „твердого шанкра" минає звичайно два до три тижні, а часом чотири і пять.

Прояви недуги. Набутий сифіліс проявляється в трох періодах ось якими недолаганнями:

Перший період знаменується, звичайно маленьким прищиком на полових чи то репродуктивних органах зараженої особи або і деінде. відповідно до первісного місця зараження, як приміром на устах або десь на шкірі. Сам прищик є зпочатку гладкий, твердий на дотик, гумоватий і не болить, а звуть його „твердим шанкром". Той прищик поволі побільшується до величини гороху або фасолі, пукає і трохи слезить матерією, а через якийсь час він і без ніякого лікування сам загоюється, не лишаючи по собі ніякого сліду, або тільки малий якийсь значок. Та місце, де він був, лишається ще довго тверде під шкірою. При тому напухають і тверднуть железн, близькі місця зараження, приміром в пахвинах ніг, або під ухами і т. п.

Другий період недуги проявляється звичайно вже до 4 або 6 тижнів по зараженню. Заразки сифіліса в тім періоді затроюють собою ввесь орґанізм чоловіка. На шкірі недужого появляється обильна висипка червоно-брунатної або іншої краски. Та висипка ні свербить ні болить і по двох або трох місяцях вона може сама шезнути і без лікування. Та це ще не значить, що чоловік позбувся сифіліса, — навпаки, це тільки початок. При тому вже в тім другім періоді недуги можуть виявитися у хорого погані недомагання: горло болить, боляки показуються на язиці, на піднебінню, на яснах, на т. зв. мікдалках. Ті боляки або т. зв. „кондиломи" гнояться і є дуже заразливі. Лімфатичні железн в шиї та під щоками напухають; часом волосся на голові випадає; недужий часто попадає в недокровність, жовтачку і т. п. Часто сифіліс вже в тім періоді атакує кости, очи, нігті, сугloби, нерви і т. д.

Третій період недуги зачинається досить пізно, і то звичайно у людей, що цілком не лікували сифіліса, а саме в часі від двох до десятьох літ по зараженню, хоч не є виключене, що треторядні прояви можуть і скорше наступити. Ті прояви виступають хронічним запаленням клітин людського тіла; вони поширюються в виді величезних ран по тілі, котрі гниють і ніяк не хочуть гоїтися; атакують всілякі внутрішні органи, як приміром кости, жили, нерви, жолудок, кишки, печінку, легені, серце, язик, горло, мошна, віддихові проводи, мозок і т. п. та спричинюють комплікації, що дуже часто можуть скінчитися або смертю або постійним каліцтвом. Так прим. можна часом бачити людей, у яких сифіліс вигриз ніс, горло або уста і т. п.

Унаслідженний сифіліс.

Діти унаслідують сифіліс звичайно по матері. Часом мама не має на зовні ніяких знаків сифіліса, але коли розібрати її кров, то покажеться, що вона таки сифілістична. Такі мами звичайно — як то кажуть — поронюють одну дитину за другою, а коли й народиться їм яка дитина живою, то вона або таки зараз в кілька днів по породі вмирає або за кілька тижнів появляється у неї сифіліс. Рідко коли дитина недужої на сифіліс мами є цілком здоровою. — Сифілістичний батько може сплодити сифілістичну дитину тільки тоді, коли заразить маму дитини.

Але треба додати, що так як досі наука і досліди виказали: сифілістична дитина здається не годна заразити сифілісом своєї мами; а так само й сифілістична мама не заражує своєї здорової дитини через само її плекання. — Згадаємо вкінці, що у людей, які або цілком не лікувалися від сифіліса або тільки недокладно, може проявитись навіть по довгих літах сифіліс нервів і мозку, що викликує умові недуги, параліж, а навіть смерть.

Лікування сифіліса. Про недугу сифіліса згадали ми тут тільки в головніших начерках. Можливо колись пізніше поговоримо про неї ширше. — Лікування сифіліса в найновіших часах відбувається при помочі т. зв. „сальварсану", живого срібла, йоду та бизмуту і воно є цілком певне, коли недужий не легковажить собі недуги, але терпеливо і докладно виповнює приписи досвідченого і совісного лікаря. Курс лікування залежить від стадії недуги, від її проявів і т. п., і звичайно три роки.

(Дальше буде).

Лікар: Я мало що можу порадити на вашу недугу. Вона одідичена.

Хорий: То пішліть рахунок моїм батькам.

—o—

Батько (боксер по званні) мусів вибити свого синка. Перегнув його та бє його по відомій части тіла.

— Досить, таточку, — кричить „боксер-джуніор". — Бити під пояс — онфейр!

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(53)

Одного дня Мурак зі своїми людьми та двома полоненими надибав невеличку ріку. Прозора вода свідчила про те, що в ній нема крокодилів, а тому безпечно можна було викупатися. Всі були стомлені й давно вже не відсвіжувалися в чистій воді. Тому Мурак дозволив усім викупатися тут. Вепер, якому разом з Муґамбі було дозволено викупатися, почав роздягатися. Він старався скрити від Муґамбія та інших пояс, яким був підперезаний під сорочкою.

Знимаючи свою сорочку, Вепер разом з тим старався незамітно розвязати пояс і зняти його одночасно з сорочкою, ховаючи від людського ока те, що було причеплене на поясі. Досвідчене око Муґамбія не могло не звернути уваги на таке поведення Вепера. Незручність Вепера викрила його секрет для Муґамбія. Муґамбі жив колись зі своїм паном у Лондоні і навчився означувати ціну ріжним дорогоцінностям, і навіть пізнавати їх від першого погляду на них.

Ось тепер, коли Вепер роздягався, зпід його сорочки посипалися на землю кілька дорогоцінних камінців. Муґамбі легко пізнав їх велику вартість. Разом з тим він пізнав невеличкий капшук, в якому були ті камінці. Цей капшук колись був у його пана, Тарзана, на фармі. Вепер бачив, що Муґамбі вже примітив дорогоцінні камінці й капшук. Він поспішно збирав їх, згортаючи докупи й роблячи разом з тим вигляд, що це нічого неварті камінці.

Наступного ранку Мурак був дуже розгніваний тим, що в ночі силач-дикун утік з його табору без сліду. Вепер також був тим заскочений і переляканий. Він трохи заспокоївся після того, як намацав під своєю сорочкою капшук з дорогоцінними камінцями. Надія на краще майбутнє й безжурне життя лишилася при нім. Та не пройшло багато часу, як Вепер припадково переконався, що в капшуку він носить нічого неварті камінці.

—o—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ